A. D. 1910. N^rus XIII.

# CURRENDA

## MOTU PROPRIO

### quo quaedam statuuntur leges ad modernismi periculum propulsandum.

Sacrorum antistitum neminem latere arbitramur, vaferrimum hominum genus, modernistas, persona, quam induerant, illis detracta per encyclicas Litteras Pascendi dominici gregis[1]), consilia pacis in Ecclesia turbandae non abiecisse. Haud enim intermiserunt novos aucupari et in clandestinum foedus ascire socios, cum iisque in christianae reipublicae venas opinionum suarum virus inserere, editis libris commentariisque suppresso aut mentito scriptorum nomine. Haec audaciae maturitas, per quam tantus Nobis inustus est dolor, si perlectis iterum memoratis Litteris Nostris consideretur attentius, facile apparebit, eius moris homines haud alios esse quam, quos ibi descripsimus, adversarios eo magis timendos, quo propiores; ministerio suo abutentes, ut venenatam hamis escam imponant ad intercipiendos incautos, doctrinae speciem circumferentes, in qua errorum omnium summa continetur.

Hac lue diffluente per agri Domini partem, unde laetiores essent exspectandi fructus, quum omnium Antistitum est in catholicae fidei defensione laborare, summâque diligentia cavere, ne integritas divini depositi quidquam detrimenti capiat, tum ad Nos maxime pertinet Christi Servatoris imperata facere, qui Petro, cuius principatum, licet indigni, obtinemus, dixit: Confirma fratres tuos. Hac nempe de causa, hoc est: ut in praesenti dimicatione subeunda confirmentur bonorum animi, opportunum duximus memorati Nostri documenti sententias et praescripta referre hisce verbis expressa:

»Vos oramus et obsecramus, ne in re tam gravi vigilantiam, diligentiam, fortitudinem vestram desiderari vel minimum patiamini. Quod vero a vobis petimus et expectamus, idipsum et petimus aeque et expectamus a ceteris animarum pastoribus, ab educatoribus et magistris sacrae iuventutis, imprimis autem a summis religiosarum familiarum magistris«.

»I. Ad studia quod attinet, volumus probeque mandamus, ut philosophia scholastica studiorum sacrorum fundamentum ponatur. — Utique, si quid a doctoribus scholasticis vel nimia subtilitate quaesitum, vel parum

---

[1]) Dat. d. VIII septembr. MCMVII. — Cfr. Curr. XI., XII. ex a. 1907.

considerate traditum; si quid cum exploratis posterioris aevi doctrinis minus cohaerens, vel denique quoquo modo non probabile; id nullo pacto in animo est aetati nostrae ad imitandum proponi[1]). Quod rei caput est, philosophiam scholasticam, quum sequendam praescribimus, eam praecipue intelligimus, quae a sancto Thoma Aquinate est tradita; de qua, quidquid a Decessore Nostro sancitum est, id omne vigere volumus, et, qua sit opus, instauramus et confirmamus, stricteque ab universis servari iubemus. Episcoporum erit, sicubi in Seminariis neglecta haec fuerit, ea, ut in posterum custodiantur, urgere atque axigere. Eadem religiosorum Ordinum moderatoribus praecipimus. Magistros autem monemus, ut rite hoc teneant, Aquinatem vel parum deserere, praesertim in re metaphysica, non sine magno detrimento esse. Parvus error in principio, sic verbis ipsius Aquinatis licet uti, est magnus in fine«[2]).

»Hoc ita posito philosophiae fundamento, theologicum aedificium extruatur diligentissime. — Theologiae studium, Venerabiles Fratres, quanta potestis ope, provehite, ut clerici e seminariis egredientes praeclara illius existimatione magnoque amore imbuantur, illudque semper pro deliciis habeant. Nam in magna et multiplici disciplinarum copia, quae menti veritatis cupidae obiicitur, neminem latet sacram Theologiam ita principen sibi locum vindicare, ut vetus sapientum effatum sit, ceteris scientiis et artibus officium incumbere, ut ei inserviant ac velut ancillarum more famulentur[3]). — Addimus heic, eos etiam Nobis laude dignos videri, qui, incolumi reverentia erga Traditionem et Patres et ecclesiasticum magisterium, sapienti iudicio catholicisque usi normis (quod non aeque omnibus accidit) theologiam positivam, mutuato ab historia lumine, collustrare studeant. Maior profecto, quam antehac, positivae theologiae ratio est habenda; id tamen sic fiat, ut nihil scholastica detrimenti capiat, iique reprehendantur, utpote qui modernistarum rem gerunt, quicumque positivam sic extollunt, ut scholasticam theologiam despicere videantur«.

»De profanis vero disciplinis satis sit revocare, quae Decessor Noster sapientissime dixit: In rerum etiam naturalium consideratione strenue adlaboretis; quo in genere nostrorum temporum ingeniose inventa et utiliter ausa, sicut iure admirantur aequales, sic posteri perpetua commendatione et laude celebrabunt[4]). Id tamen nullo sacrorum studiorum damno; quod idem Decessor Noster gravissimis hisce verbis monuit; Quorum causam errorum, si quis diligentius investigaverit, in eo potissimum sitam esse intelliget, quod nostris hisce temporibus, quanto rerum naturalium studia vehementius fervent, tanto magis severiores altioresque disciplinae defloruerint: quaedam enim fere in oblivione hominum conticescunt; quaedam remisse leviterque tractantur, et quod indignius est, splendore pristinae

---

[1]) Leo XIII, Encycl. »Aeterni Patris«.
[2]) De Ente et Essentia, proëm.
[3]) Leo XIII, Litt. ap., X dec. MDCCCLXXXIX.
[4]) Alloc., »Pergratus Nobis« ad scientiar. cultores, VII martii MDCCCLXXX.

dignitatis deleto, pravitate sententiarum et immanibus opinionum portentis inficiuntur[1]). Ad hanc igitur legem naturalium disciplinarum studia in sacris seminariis temperari volumus«.

»II. His omnibus praeceptionibus tum Nostris tum Decessoris Nostri oculos adiici oportet, quum de Seminarium vel Universitatum catholicarum moderatoribus et magistris eligendis agendum erit. Quicumque modo quopiam modernismo imbuti fuerint, ii, nullo habito rei cuiusvis respectu, tum a regundi tum a docendi munere arceantur; eo si iam funguntur, removeantur; item, qui modernismo clam aperteve favent, aut modernistas laudando eorumque culpam excusando, aut Scholasticam et Patres et Magisterium ecclesiasticum carpendo, aut ecclesiasticae potestati, in quocumque ea demum sit, obedientiam detrectando; item, qui in historica re, vel archeologica, vel biblica nova student; item, qui sacras negligunt disciplinas, aut profanas anteponere videntur. — Hoc in negotio, Venerabiles Fratres, praesertim in magistrorum delectu, nimia nunquam erit animadversio et constantia; ad doctorum enim exemplum plerumque componuntur discipuli. Quare, officii conscientia freti, prudenter hac in re et fortiter agitote«.

»Pari vigilantia et severitate ii sunt cognoscendi ac deligendi, qui sacris initiari postulent. Procul, procul esto a sacro ordine novitatum amor: superbos et contumaces animos odit Deus! — Theologiae laurea nullus in posterum donetur, qui statum curriculum in scholastica philosophia antea non elaboraverit. Quod si donetur, inaniter donatus esto. — Quae de celebrandis Universitatibus Sacrum Consilium Episcoporum et Religiosorum negotiis praepositum clericis Italiae tum saecularibus tum regularibus praecepit anno MDCCCXCVI, ea ad nationes omnes posthac pertinere decernimus. — Clerici et sacerdotes, qui catholicae cuipiam Universitati vel Instituto item catholico nomen dederint, disciplinas, de quibus magisteria in his fuerint, in civili Universitate ne ediscant. Sicubi id permissum, in posterum ut ne fiat, edicimus. — Episcopi, qui huiusmodi Universitatibus vel Institutis moderandis praesunt, curent diligentissime, ut, quae hactenus imperavimus, ea constanter serventur.

»III. Episcoporum pariter officium est modernistarum scripta, quaeve modernismum olent provehuntque, si in lucem edita, ne legantur, cavere; si nondum edita, ne edantur, prohibere. — Item libri omnes, ephemerides, commentaria quaevis huius generis neve adolescentibus in seminariis neve auditoribus in Universitatibus permittantur; non enim minus haec nocitura, quam quae contra mores conscripta, — immo etiam magis, quod christianae vitae initia vitiant. — Nec secus iudicandum est de quorumdam catholicorum scriptionibus, hominum ceteroqui non malae mentis, sed qui theologicae disciplinae expertes ac recentiori philosophia imbuti, hanc cum fide componere nituntur et ad fidei, ut inquiunt, utilitates transferre. Hae, quia nullo metu versantur ob auctorum nomen bonamque existimationem, plus periculi afferunt, ut sensim ad modernismum quis vergat«.

»Generatim vero, Venerabiles Fratres, ut in re tam gravi praecipiamus, quicumque in vestra uniuscuiusque dioecesi prostant libri ad legendum perniciosi, ii ut exulent, fortiter contendite, solemni etiam interdictione usi. Etsi enim Apostolica Sedes

---

[1]) Alloc., ut supra.

ad huiusmodi scripta e medio tollenda omnem operam impendat, adeo tamen iam numero crevere, ut vix notandis omnibus pares sint vires. Ex quo fit, ut serior quandoque paretur medicina, quum per longiores moras malum invaluit. Volumus igitur, ut sacrorum Antistites, omni metu abiecto, prudentia carnis deposita, malorum clamoribus posthabitis, suaviter quidem sed constanter suas quisque partes suscipiant; memores, quae Leo XIII in Constitutione apostolica Officiorum ac munerum[1]) praescribebat: Ordinarii, etiam tamquam Delegati Sedis Apostolicae, libros aliaque scripta noxia in sua dioecesi edita vel diffusa proscribere et e manibus fidelium auferre studeant. Ius quidem his verbis tribuitur, sed etiam officium mandatur. Nec quisquam hoc munus officii implevisse autumet, si unum alterumve librum ad Nos detulerit, dum alii bene multi dividi passim ac pervulgari sinuntur. — Nihil autem vos teneat, Venerabiles Fratres, quod forte libri alicuius auctor ea sit alibi facultate donatus, quam vulgo Imprimatur appellant; tum quia simulata esse possit, tum quia vel negligentius data vel benignitate nimia nimiave fiducia de auctore concepta, quod forte postremum in Religiosorum ordinibus aliquando evenit. Accedit quod, sicut non idem omnibus convenit cibus, ita libri, qui altero in loco sint innocentes, nocentes in altero ob rerum complexus esse queunt. Si igitur Episcopus, audita prudentum sententia, horum etiam librorum aliquem in sua dioecesi notandum censuerit, potestatem ultro facimus, immo et officium mandamus. Res utique decenter fiat, prohibitionem, si sufficiat, ad clerum unum coërcendo; integro tamen bibliopolarum catholicorum officio libros ab Episcopo notatos minime venales habendi. — Et quoniam de his sermo incidit, vigilent Episcopi, ne lucri cupiditate malam librarii mercentur mercem; certe in aliquorum indicibus modernistarum libri abunde nec parva cum laude proponuntur. Hos, si obedientiam detrectent, Episcopi, monitione praemissa, bibliopolarum catholicorum titulo privare ne dubitent; item potioreque iure, si episcopales audiant; qui vero pontificio titulo ornantur, eos ad Sedem Apostolicam deferant. — Universis demum in memoriam revocamus, quae memorata apostolica Constitutio Officiorum habet articulo XXVI: Omnes, qui facultatem apostolicam consecuti sunt legendi et retinendi libros prohibitos, nequeunt ideo legere et retinere libros quoslibet aut ephemerides ab Ordinariis locorum proscriptas, nisi eis in apostolico indulto expressa facta fuerit potestas legendi ac retinendi libros a quibuscumque damnatos«.

»IV. Nec tamen pravorum librorum satis est lectionem impedire ac venditionem; editionem etiam prohibere oportet. Ideo edendi facultatem Episcopi severitate summa impertiant. — Quoniam vero magno numero ea sunt ex Constitutione Officiorum, quae Ordinarii permissionem, ut edantur, postulent, nec ipse per se Episcopus praecognoscere universa potest, — in quibusdam dioecesibus ad cognitionem faciendam censores ex officio sufficienti numero destinantur. Huiusmodi censorum institutum laudamus quam maxime, illudque, ut ad omnes dioeceses propagetur, non hortamur modo sed omnino praescribimus. In universis igitur curiis episcopalibus

[1]) XXV ian. MDCCCXCVII. Cfr. Curr. VI., VII. ex a. 1897.

censores ex officio adsint, qui edenda cognoscant; hi autem e gemino clero eligantur, aetate, eruditione, prudentia commendati, quique in doctrinis probandis improbandisque medio tutoque itinere eant. Ad illos scriptorum cognitio deferatur, quae ex articulis XLI et XLII memoratae Constitutionis praevio subsunt examini. Censor sententiam scripto dabit. Ea si faverit, Episcopus potestatem edendi faciet per verbum I m p r i m a t u r, cui tamen proponetur formula N i h i l o b s t a t, adscripto censoris nomine.— In Curia Romana, non secus ac in ceteris omnibus, censores ex officio instituantur. Eos, audito prius Cardinali in Urbe Pontificis Vicario, tum vero annuente ac probante ipso Pontifice Maximo, Magister sacri Palatii apostolici designabit. Huius erit ad scripta singula cognoscenda censorem destinare. Editionis facultas ab eodem Magistro dabitur necnon a Cardinali Vicario Pontificis vel Antistite eius vices gerente, praemissa, prout supra diximus, approbationis formula adiectoque nomine censoris. — Extraordinariis tantum in adiunctis ac per quam raro, prudenti Episcopi arbitrio, censoris mentio intermitti poterit. — Auctoribus censoris nomen patebit nunquam, antequam hic faventem sententiam ediderit; ne quid molestiae censori exhibeatur vel dum scripta cognoscit, vel si editionem non probarit. — Censores e religiosorum familiis nunquam eligantur, nisi prius moderatoris provinciae secreto sententia audiatur; is autem de eligendi moribus, scientia et doctrinae integritate pro officii conscientia testabitur. — Religiosorum moderatores de gravissimo officio monemus numquam sinendi aliquid a suis subditis typis edi, nisi prius ipsorum et Ordinarii facultas intercesserit. — Postremum edicimus et declaramus, censoris titulum, quo quis ornatur, nihil valere prorsus nec unquam posse afferri ad privatas eiusdem opiniones firmandas«.

»His universe dictis, nominatim servari diligentius praecipimus, quae articulo XLII Constitutionis O f f i c i o r u m in haec verba edicuntur: V i r i e c l e r o s a e c u l a r i p r o h i b e n t u r q u o m i n u s, a b s q u e p r a e v i a O r d i n a r i o r u m v e n i a, d i a r i a v e l f o l i a p e r i o d i c a m o d e r a n d a s u s c i p i a n t. Qua si qui venia pernitiose utantur, ea, moniti primum, priventur. — Ad sacerdotes quod attinet, qui c o r r e s p o n d e n t i u m vel c o l l a b o r a t o r u m nomine vulgo veniunt, quoniam frequentius evenit eos in ephemeridibus vel commentariis scripta edere modernismi labe infecta, videant Episcopi, ne quid hi contra, quam siverint, moliantur datamque potestatem, si oportet, retractent. Idipsum ut religiosorum moderatores praestent, gravissime admonemus; qui si negligentius agant, Ordinarii auctoritate Pontificis Maximi provideant.·— Ephemerides et commentaria, quae a catholicis scribuntur, quoad fieri possit, censorem disignatum habeant. Huius officium erit folia singula vel libellos, postquam sint edita, integre attenteque perlegere: si quid dictum periculose fuerit, id in sequenti folio vel libello corrigendum iniungat. Eadem porro Episcopis facultas esto, etsi censor forte faverit«.

»V. Congressus publicosque coetus iam supra memoravimus, utpote in quibus suas modernistae opiniones tueri palam ac propagare student. — Sacerdotum conventus Episcopi in posterum haberi ne siverint, nisi rarissime. Quod si siverint, ea tantum lege sinent, ut nulla fiat rerum tractatio, quae ad Episcopos Sedemve Apostolicam pertinent; ut nihil proponatur vel postuletur, quod sacrae potestatis occupationem inferat; ut quidquid modernismum sapit, quidquid presbyterianismum

vel laicismum, de eo penitus sermo conticescat. — Coetibus eiusmodi, quos singulatim, scripto, aptaque tempestate permitti oportet, nullus ex alia dioecesi sacerdos intersit, nisi litteris sui Episcopi commendatus. — Omnibus autem sacerdotibus animo ne excidant, quae Leo XIII gravissime commendavit: Sancta sit apud sacerdotes Antistitum suorum auctoritas; pro certo habeant sacerdotale munus nisi sub magisterio Episcoporum exerceatur, neque sanctum, nec satis utile, neque honestum futurum«[1]).

»VI. Sed enim, Venerabiles Fratres, quid iuverit iussa a Nobis praeceptionesque dari, si non haec rite constanterque serventur? Id ut feliciter pro votis cedat, visum est ad universas dioeceses proferre, quod Umbrorum Episcopi[2]) ante annos plures pro suis prudentissime decreverunt. Ad errores, sic illi, iam diffusos expellendos atque ad impediendum, quominus ulterius divulgentur, aut adhuc extent impietatis magistri, per quos perniciosi perpetuentur effectus, qui ex illa divulgatione manarunt,— sacer Conventus, sancti Caroli Borromaei vestigiis inhaerens, institui in unaquaque dioecesi decernit probatorum utriusque cleri consilium, cuius sit pervigilare, an et quibus artibus novi errores serpant aut disseminentur atque Episcopum de hisce docere, ut collatis consiliis remedia capiat, quibus id mali ipso suo initio extingui possit, ne ad animarum perniciem magis magisque diffundatur, vel, quod peius est, in dies confirmetur et crescat. — Tale igitur consilium, quod a vigilantia dici placet, in singulis dioecesibus institui quamprimum decernimus. Viri, qui in illud adsciscantur, eo fere modo cooptabuntur, quo supra de censoribus statuimus. Altero quoque mense statoque die cum Episcopo convenient; quae tractarint, decreverint, ea arcani lege custodiunto. Officii munere haec sibi demandata habeant. Modernismi indicia ac vestigia tam in libris quam in magisteriis pervestigent vigilanter, pro cleri iuventaeque incolumitate prudenter, sed prompte et efficaciter, praescribant.— Vocum novitatem caveant, meminerintque Leonis XIII monita: Probari non posse in catholicorum scriptis eam dicendi rationem, quae, pravae novitati studens, pietatem fidelium ridere videatur, loquaturque novum christianae vitae ordinem, novas Eclesiae praeceptiones, nova moderni anima desideria, novam socialem cleri vocationem, novam christianam humanitatem, aliaque id genus multa«[3]). Haec in libris praelectionibusque ne patiantur. — Libros ne negligant, in quibus piae cuiusque loci traditiones aut sacrae Reliquiae tractantur. Neu sinant eiusmodi quaestiones agitari in ephemeridibus vel in commentariis fovendae pietati destinatis, nec verbis ludibrium aut despectum sapientibus, nec stabilibus sententiis, praesertim, ut fere accidit, si, quae affirmantur, probabilitatis fines non excedunt vel praeiudicatis nituntur opinionibus. — De sacris Reliquiis haec teneantur. Si Episcopi, qui uni in hac re possunt,

---

[1]) Litt. Encycl. »Nobilissima«. VIII febr. MDCCCLXXXIV. — Cfr. Curr. VI. ex a. 1884.

[2]) Act. Consess. Epp. Umbriae, novembri MDCCCXLIX, tit. II, art. 6,

[3]) Instruct. S. C. NN. EE., XXVII ian. MCMII.

certo norint Reliquiam esse subditiciam, fidelium cultu removeant. Si Reliquiae cuiuspiam auctoritates, ob civiles forte perturbationes vel alio quovis casu, interierint, — ne publice ea proponatur, nisi rite ab Episcopo recognita. Praescriptionis argumentum vel fundatae praesumptionis tunc tantum valebit, si cultus antiquitate commendetur; nimirum pro decreto, anno MDCCCXVI a sacro Consilio indulgentiis sacrisque Reliquiis cognoscendis edito, quo edicitur: *Reliquias antiquas conservandas esse in ea veneratione, in qua hactenus fuerunt, nisi in casu particulari certa adsint argumenta eas falsas vel supposititias esse.* — Quum autem de piis traditionibus iudicium fuerit, illud meminisse oportet: Ecclesiam tanta in hac re uti prudentia, ut traditiones eiusmodi ne scripto narrari permitat, nisi cautione multa adhibita praemissaque declaratione ab Urbano VIII sancita; quod etsi rite fiat, non tamen facti veritatem adserit, sed, nisi humana ad credendum argumenta desint, credi modo non prohibet. Sic plane sacrum Consilium legitimis ritibus tuendis, abhinc annis triginta, edicebat: *Eiusmodi apparitiones seu revelationes neque approbatas neque damnatas ab Apostolica Sede fuisse, sed tantum permissas tamquam pie credendas fide solum humana, iuxta traditionem› quam ferunt, idoneis etiam testimoniis ac monumentis confirmatam*[1]. Hoc qui teneat, metu omni vacabit. Nam Apparitionis cuiusvis religio, prout factum ipsum spectat et *relativa* dicitur, conditionem semper habet implicitam de veritate facti; prout vero *absoluta* est, semper in veritate nititur, fertur enim in personas ipsas Sanctorum, qui honorantur. Similiter de Reliquiis affirmandum. — Illud demum Consilio vigilantiae demandamus, ut ad socialia instituta itemque ad scripta quaevis de re sociali assidue ac diligenter adiiciant oculos, ne quid in illis modernismi lateat, sed Romanorum Pontificum praeceptionibus respondeant«.

»VII. Haec, quae praecepimus, ne forte oblivioni dentur, volumus et mandamus, ut singularum dioecesum Episcopi, anno exacto ab editione praesentium litterarum, postea vero tertio quoque anno, diligenti ac iurata enarratione referant ad Sedem Apostolicam de his, quae hac Nostra Epistola decernuntur, itemque de doctrinis, quae in clero vigent, praesertim autem in Seminariis ceterisque catholicis Institutis, iis non exceptis, quae Ordinarii auctoritati non subsunt. Idipsum Moderatoribus generalibus ordinum religiosorum pro suis alumnis iniungimus«.

His, quae plane confirmanus omnia sub poena temeratae conscientiae adversus eos, qui dicto audientes esse renuerint, peculiaria quaedam adiicimus, quae ad sacrorum alumnos in Seminariis degentes et ad instituti religiosi tirones referuntur. — In Seminariis quidem oportet partes omnes institutionis eo tandem aliquando conspirent, ut dignus tali nomine formetur sacerdos. Nec enim existimare licet, eiusmodi contubernia studiis dumtaxat aut pietati patere. Utrâque re institutio tota coalescit, suntque ipsa tamquam palaestrae ad sacram Christi militiam diuturna praeparatione fingendam. Ex iis igitur ut acies optime instructa prodeat, omnino sunt duae res necessariae: doctrina ad cultum mentis, virtus ad perfectionem animi. Altera postulat,

---

[1] Decr. II maii MDCCCLXXVII.

ut alumna sacrorum iuventus iis artibus apprime erudiatur, quae cum studiis rerum divinarum arctiorem habent cognationem; altera singularem exigit virtutis constantiaeque praestantiam. Videant ergo moderatores disciplinae ac pietatis, quam de se quisque spem iniiciant alumni, introspiciantque, singulorum quae sit indoles: utrum suo ingenio plus aequo indulgeant, aut spiritus profanos videantur sumere; sintne ad parendum dociles, in pietatem proni, de se non alte sentientes, disciplinae retinentes; rectone sibi fine proposito, an humanis ducti rationibus ad sacerdotii dignitatem contendant; utrum denique convenienti vitae sanctimonia doctrinaque polleant; aut certe, si quid horum desit, sincero promptoque animo conentur acquirere. Nec nimium difficultatis habet investigatio; siquidem virtutum, quas diximus, defectum cito produnt et religionis officia ficto animo persoluta, et servata metus causâ, non conscientiae voce, disciplina. Quam qui servili timore retineat, aut animi levitate contemptuve frangat, is a spe sacerdotii sancte fungendi abest quam longissime. Haud enim facile creditur, domesticae disciplinae contemptorem a publicis Ecclesiae legibus minime discessurum. Hoc animo comperatum si quem deprehenderit sacri ephebei moderator, et si semel iterumque praemonitum, experimento facto per annum, intellexerit a consuetudine sua non recedere, eum sic expellat, ut neque a se neque ab ullo episcopo sit in posterum recipiendus.

Duo igitur haec ad promovendos clericos omnino requirantur: innocentia vitae cum doctrinae sanitate coniuncta; neve illud praetereat, praecepta ac monita, quibus episcopi sacris ordinibus initiandos compellant, non minus ad hos quam ad candidatos esse conversa, prout ubi dicitur: »Providendum, ut caelestis sapientia, probi mores et diuturna iustitiae observatio ad id electos commendet... Sint probi et maturi in scientia simul et opere... eluceat in eis totius forma iustitiae«.

Ac de vitae quidem probitate satis dictum esset, si haec a doctrina et opinionibus, quas quisque sibi tuendas assumpserit, posset facili negotio seiungi. Sed, ut est in Proverbiorum libro: D o c t r i n a  s u a  n o s c e t u r  v i r[1]), utque docet Apostolus: Qui... n o n  p e r m a n e t  i n  d o c t r i n a  C h r i s t i,  D e u m  n o n  h a b e t[2]). Quantum operae vero dandum sit addiscendis rebus multis equidem et variis, vel ipsa huius aetatis conditio docet. nihil gloriosius efferentis quam lucem progredientis humanitatis. Quotquot igitur sunt ex ordine cleri, si convenienter temporibus velint in suis versari muneribus, si cum fructu e x h o r t a r i  i n  d o c t r i n a  s a n a,  e t  e o s,  q u i  c o n t r a d i c u n t,  a r g u e r e[3]), si opes ingenii in Ecclesiae utilitatem transferre, oportet cognitionem rerum assequantur, eamque minime vulgarem, et ad execellentiam doctrinae propius accedant. Luctandum est enim cum hostibus non imperitis, qui ad elegantiam studiorum scientiam saepe dolis consutam adiungunt, quorum speciosae vibrantesque sententiae magno verborum cursu sonituque feruntur, ut in iis videatur quasi quid peregrinum instrepere. Quapropter expedienda mature sunt arma, hoc est: opima doctrinae seges comparanda omnibus, quicumque sanctissimis perarduisque muneribus in umbratili vita se accingunt.

---

[1]) Prov. XII, 8.
[2]) II Joan. 9.
[3]) Tit. I, 9.

Verum, quia vita hominis iis est circumscripta limitibus, ut ex uberrimo cognoscendarum rerum fonte vix detur aliquid summis labiis attingere, discendi quoque temperandus est ardor et retinenda Pauli sententia: non plus sapere, quam oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem[1]). Quare, quum clericis multa iam satis eaque gravia sint imposita studia, sive quae pertinent ad sacras litteras, ad Fidei capita, ad mores, ad scientiam pietatis et officiorum, quam asceticam vocant, sive quae ad historiam Ecclesiae, ad ius canonicum, ad sacram eloquentiam referuntur; ne iuvenes aliis quaestionibus consectandis tempus terant et a studio praecipuo distrahantur, omnino vetamus diaria quaevis aut commentaria, quantumvis optima, ab iisdem legi, onerata moderatorum conscientia, qui, ne id accidat, religiosi non caverint.

Ut autem suspicio segregetur omnis clanculum se inferentis modernismi, non solum omnino servari volumus, quae sub numero secundo superius praescripta sunt, sed praeterea praecipimus, ut singuli doctores, ante auspicandas ineunte anno praelectiones, Antistiti suo textum exhibeant, quem sibi quisque in docendo proposuerit, vel tractandas quaestiones, sive theses; deinde ut per annum ipsum exploretur sua cuiusque magisterii ratio; quae si videatur a sana doctrina discedere, causa erit, quamobrem doctor illico amoveatur. Denique, ut, praeter fidei professionem, iusiurandum det Antistiti suo, secundum adiectam infra formulam, et subscripto nomine.

Iusiurandum hoc, praemissa Fidei professione per formulam a sa. me. Decessore Nostro Pio IV praescriptam, cum adiectis definitionibus Concilii Vaticani, suo antistiti item dabunt;

I. Clerici maioribus initiandi; quorum singulis antea tradatur exemplar tum professionis fidei, tum formulae edendi iurisiurandi, ut eas accurate praenoscant, adiecta violati iurisiurandi, ut infra, sanctione.

II. Sacerdotes confessionibus excipiendis destinati et sacri concionatores, antequam facultate donentur ea munia exercendi.

III. Parochi, Canonici, Beneficiarii ante ineundam beneficii possessionem.

IV. Officiales in curiis episcopalibus et ecclesiasticis tribunalibus, haud exceptis Vicario generali et iudicibus.

V. Adlecti concionibus habendis per quadragesimae tempus.

VI. Officiales omnes in Romanis Congregationibus vel tribunalibus coram Cardinali Praefecto vel Secretario eiusdem sive Congregationis sive tribunalis.

VII. Religiosarum familiarum Congregationumque Moderatores et Doctores, antequam ineant officium.

Professionis fidei, quam diximus, editique iurisiurandi documenta, peculiaribus in tabulis penes Curias episcopales adserventur, itemque penes Romanarum Congregationum sua quaeque officia. Si quis autem, quod Deus avertat, iusiurandum violare ausus fuerit, ad Sancti Officii tribunal illico deferatur.

---

[1]) Rom. XII, 3.

# IURISIURANDI FORMULA.

»Ego... firmiter amplector ac recipio omnia et singula, quae ab inerranti Ecclesiae magisterio definita, adserta ac declarata sunt, praesertim ea doctrinae capita, quae huius temporis erroribus directo adversantur. Ac primum quidem: Deum, rerum omnium principium et finem, naturali rationis lumine per ea, quae facta sunt, hoc est per visibilia creationis opera, tamquam causam per effectus, certo cognosci, adeoque demonstrari etiam posse, profiteor. Secundo: externa revelationis argumenta, hoc est facta divina, in primisque miracula et prophetias admitto et agnosco tamquam signa certissima divinitus ortae christianae Religionis, eademque teneo aetatum omnium atque hominum, etiam huius temporis, intelligentiae esse maxime accommodata. Tertio: Firma pariter fide credo, Ecclesiam, verbi revelati custodem et magistram, per ipsum verum atque historicum Christum, quum apud nos degeret, proxime ac directo institutam, eandemque super Petrum, apostolicae hierarchiae principem, eiusque in aevum successores aedificatam. Quarto: Fidei doctrinam ab Apostolis per orthodoxos Patres eodem sensu eademque semper sententia ad nos usque transmissam, sincere recipio; ideoque prorsus reiicio haereticum commentum evolutionis dogmatum, ab uno in alium sensum transeuntium, diversum ab eo, quem prius habuit Ecclesia; pariterque damno errorum omnem, quo, divino deposito, Christi Sponsae tradito ab Eâque fideliter custodiendo, sufficitur philosophicum inventum, vel creatio humanae conscientiae, hominum conatu sensim efformatae et in posterum indefinito progressu perficiendae. Quinto: certissime teneo ac sincere profiteor, Fidem non esse coecum sensum religionis e latebris subconscientiae erumpentem, sub pressione cordis et inflexionis voluntatis moraliter informatae, sed verum assensum intellectus veritati extrinsecus acceptae ex auditu, quo nempe, quae a Deo personali, creatore ac domino nostro dicta, testata at revelata sunt, vera esse credimus, propter Dei auctoritatem summe veracis«.

»Me etiam, qua par est, reverentia, subiicio totoque animo adhaereo damnationibus, declarationibus, praescriptis omnibus, quae in Encyclicis litteris »Pascendi« et in Decreto »Lamentabili«[1]) continentur, praesertim circa eam, quam historiam dogmatum vocant. — Idem reprobo errorem affirmantium, propositam ab Ecclesia fidem posse historiae repugnare, et catholica dogmata, quo sensu nunc intelliguntur, cum verioribus christianae religionis originibus componi non posse. — Damno quoque ac reiicio eorum sententiam, qui dicunt, christianum hominem eruditiorem induere personam duplicem, aliam credentis, aliam historici, quasi liceret historico ea retinere, quae credentis fidei contradicant, aut praemissas adstruere, ex quibus consequatur dogmata esse aut falsa aut dubia, modo haec directo non denegentur. — Reprobo pariter eam Scripturae Sanctae diiudicandae atque interpretandae rationem, quae, Ecclesiae traditione, analogia Fidei, et Apostolicae Sedis normis posthabitis, rationalistarum commentis inhaeret, et criticen textus velut unicam supremamque regulam, haud minus licenter quam temere, amplectitur. — Sententiam

[1]) Cfr. Curr. VII. ex a. 1907.

praeterea illorum reiicio, qui tenent, doctori disciplinae historicae theologicae tradendae, aut iis de rebus scribenti seponendam prius esse opinionem ante conceptam sive de supernaturali origine catholicae traditionis, sive de promissa divinitus ope ad perennem conservationem uniuscuiusque revelati veri; deinde scripta Patrum singulorum interpretanda solis scientiae principiis, sacra qualibet auctoritate seclusa, eâque iudicii libertate, qua profana quaevis monumenta solent investigari. — In universum denique me alienissimum ab errore profiteor, quo modernistae tenent in sacra traditione nihil inesse divini; aut, quod longe deterius, pantheistico sensu illud admittunt, ita ut nihil iam restet, nisi nudum factum et simplex, communibus historiae factis aequandum: hominum nempe sua industria, solertia, ingenio scholam a Christo eiusque apostolis inchoatam per subsequentes aetates continuantium. Proinde fidem Patrum firmissime retineo et ad extremum vitae spiritum retinebo, de charismate veritatis certo, quod est, fuit eritque semper in episcopatus ab Apostolis succesione[1]; non ut id teneatur, quod melius et aptius videri possit secundum suam cuiusque aetatis culturam, sed ut nunquam aliter credatur, nunqam aliter intelligatur absoluta et immutabilis veritas ab initio per Apostolos praedicata« [2]).

»Haec omnia spondeo me fideliter, integre sincereque servaturum et inviolabiliter custoditurum, nusquam ab iis sive in docendo sive quomodolibet verbis scriptisque deflectendo. Sic spondeo, sic iuro, sic me Deus etc.«

## DE SACRA PRAEDICATIONE.

Quandoquidem praeterea diuturna observatione sit cognitum Nobis, episcoporum curis, ut annuntietur divinum Verbum, pares non respondere fructus, idque non tam audientium desidiae, quam oratorum iactantiae tribuendum putemus, qui hominis verbum exhibent magis quam Dei, opportunum censuimus: latine versum evulgare atque Ordinariis commendare documentum, iussu Decessoris Nostri fel. rec. Leonis XIII a Sacra Congregatione episcoporum et regularium editum die XXXI mensis Iulii anno MDCCCXCIV et ad Ordinarios Italiae atque ad religiosarum Familiarum Congregationumque moderatores transmissum.

1. »Et in primis quod ad ea pertinet virtutum ornamenta, quibus sacri oratores emineant potissimum oportet, caveant ipsi Ordinarii ac religiosarum familiarum Moderatores, ne unquam sanctum hoc et salutare divini verbi ministerium iis credant, qui nec pietate in Deum nec in Christum Filium eius Dominum nostrum caritate ornentur ac redundent. Istae enim si in catholicae doctrinae praeconibus desiderentur animi dotes, quavis tandem ii polleant dicendi facultate, aliud nihil profecto praestabunt quam aes sonans, aut cymbalum tinniens[3]): neque unquam id ipsis suppetet, a quo evangelicae praedicationis vis omnis ac virtus derivatur, studium

---

[1]) Iren., 4, c. 26.

[2]) Praescr. c. 28.

[3]) I Cor. XIII, 1.

videlicet divinae gloriae aeternaeque animorum salutis. Quae quidem oratoribus sacris apprime necessaria pietas eluceat opportet etiam in externa vitae eorumdem ratione: ne sermone celebratis praeceptis institutisque christianis disserentium mores refragentur, neve iidem opere destruant, quod aedificant verbo. Ne quid praeterea profani pietas eiusmodi redoleat, verum ea sit praedita gravitate, ut probet eos esse revera ministros Christi, et dispensatores mysteriorium Dei[1]). Secus enim, ut scite animadvertit Angelicus, si doctrina est bona et praedicator malus, ipse est occasio blasphemiae doctrinae Dei[2]). — At vero pietati ceterisque christianis virtutibus comes ne desit scientia, quum et per se pateat, et diuturna experientia comprobetur: nec sapiens, nec compositum, nec frugiferum dicendi genus posse ab iis afferri, qui doctrina, praesertim sacra, non affluant, quique ingenita quadam freti celeritate verborum, suggestum temere adscendunt ac ferme imparati. Hi profecto aërem verberant, et inscii divina eloquia contemptui obiiciunt ac derisioni; plane digni, quibus aptetur divina illa sententia: Quia tu scientiam repulisti, repellam te, ne sacerdotio fungaris mihi«[3].

2. »Igitur episcopi et religiosarum familiarum antistites divini verbi ministerium ne cui sacerdoti committant, nisi ante constiterit, ipsum esse pietatis doctrinaeque copia rite instructum. Iidem sedulo advigilent, ut ea tantum pertractanda sumantur, quae sacrae praedicationis sunt propria. Quae vero eiusmodi sint, Christus Dominus tunc aperuit, quum ait: Praedicate evangelium...[4]) Docentes eos servare omnia, quaecumque mandavi vobis[5]). Ad quae verba apte S. Thomas: Praedicatores debent illuminare in credendis, dirigere in operandis, vitanda manifestare, et modo comminando, modo exhortando, hominibus praedicare[6]). Et sacrosanctum Concilium Tridentinum: Anuntiantes eis vitia, quae eos declinare et virtutes, quas sectari oportet, ut poenam aeternam evadere et caelestem gloriam consequi valeant[7]). Quae omnia fusiore calamo persequutus f. r. Pius IX, haec scripsit: Non semetipsos, sed Christum crucifixum praedicantes, sanctissimae religionis nostrae dogmata et praecepta, iuxta catholicae Ecclesiae et Patrum doctrinam, gravi ac spendido orationis genere, populo clare aperteque annuncient; peculiaria singulorum officia accurate explicent, omnesque a flagitiis deterreant, ad pietatem inflamment, quo fideles, Dei verbo salubriter refecti, vitia omnia declinent, virtutes sectentur, atque ita aeternas poenas evadere et caelestem gloriam consequi valeant[8]). Ex quibus omnibus perspicuum fit, symbolum Apostolorum, divinum decalogum, Ecclesiae prae-

---

[1]) I Cor. IV, 1.
[2]) Comm. in Matth. V.
[3]) Os. IV, 6.
[4]) Marc. XVI, 15.
[5]) Matth. XXVIII, 20.
[6]) Loc. cit.
[7]) Sess. V. cap. 2. De Reform.
[8]) Litt. Enc. IX nov. MDCCCXLVI.

cepta, Sacramenta, virtutes ac vitia, sua cuiusque conditionis officia, novissima hominis et cetera id genus aeterna vera, haec esse propria argumenta, de quibus oporteat concionari«.

3. Sed rerum talium copiam et uberrimam et gravissimam recentiores divini verbi ministri haud raro nil pensi habent; uti obsoletum quid et inane negligunt ac paene abiiciunt. Hi nimirum quum probe compertum habeant recensita rerum momenta captandae populari gratiae, cui tantum inhiant, minus esse idonea, quae sua sunt quaerentes, non quae Iesu Christi[1]), eadem plane seponunt, — idque vel ipsis quadragesimae diebus ac reliquis solemnioribus anni tempestatibus. Una vero cum rebus immutantes nomina, antiquis concionibus recens quoddam ac minus recte intellectum alloquendi sufficiunt genus, quod CONFERENTIAM dicunt, menti cogitationique alliciendae magis aptum quam impellendae voluntati atque instaurandis moribus. Hi profecto haud secum reputant conciones morales omnibus, conferentias vix paucis prodesse; quorum si moribus diligentius perspectum foret per inculcatam saepe castitatem, animi demissionem, obsequium in Ecclesiae auctoritatem, hoc ipso praeiudicatas de fide opiniones exuerent lucemque veritatis promptiore animo exciperent. Quod enim complures de religione prave sentiunt, maxime inter catholicas gentes, id effrenatis animi cupiditatibus potius est tribuendum, quam vitio aberrantis intelligentiae, secundum divinam sententiam: De corde exeunt cogitationes malae... blasphemiae[2]). Hinc Augustinus Psalmistae referens verba: Dixit insipiens in corde suo: non est Deus[3]), commentatur: in corde suo, non in mente sua«.

4. »Haec tamen non ita sunt accipienda, quasi sermones id genus per se omnino sint improbandi, quum contra, si apte tractentur, perutiles possint esse aut etiam necessarii ad refellendos errores, quibus religio impetitur. Sed amovenda omnino est a suggestu pompa illa dicendi, quae in quadam rerum contemplatione magis quam in actione versatur, quae civitatem spectat propius quam religionem, quae denique specie nitet melius quam fructuum ubertate. Ea nempe omnia commentariis et academiis magis accommodata, dignitati atque amplitudini domus Dei minime congruunt. Sermones autem, seu conferentiae, quae propositam habent religionis tuitionem contra hostiles impugnationes, etsi quandoque necssarii, non omnium tamen humeris apti sunt, sed validioribus. Atque ipsis quidem oratoribus eximiis magna est adhibenda cautela, quod eiusmodi defensiones haberi non decet, nisi ubi tempus aut locus aut audientium conditio eas necessario postulent, spesque adsit non fore fructu vacuas, cuius rei iudicium legitimum penes Ordinarios esse ambiget nemo. Oportet praeterea in sermonibus id genus probandi vis sacris doctrinis multo plus quam humanae sapientiae verbis innitatur, omniaque nervose dicantur ac dilucide, ne forte mentibus auditorum haereant altius impressae falsae opiniones quam opposita vera, neve obiecta magis quam responsa percellant. Ante omnia vero illud cavendum, ne talium sermonum frequentia moralium concionum dignitatem deminuat ab usuve

[1]) Philip. II, 21.
[2]) Matth. XV, 19.
[3]) Psal. XIII, 1.

removeat, quasi hae inferioris ordinis essent ac minoris faciendae prae pugnaci illo dicendi genere, adeoque concionatorum et auditorum vulgo relinqaendae; quum contra verissimum sit conciones de moribus plerisque fidelibus esse maxime necessarias; dignitate vero contentionis disceptationibus minime cedere, ita ut vel a praestantissimis oratoribus, coram quovis elegantiori frequentiorique coetu, saltem identidem summo cum studio essent habendae. Quod nisi fiat, multitudo fidelium cogetur audire semper loquentem de erroribus, a quibus plerique ipsorum abhorrent; nunquam de vitiis ac noxis, quibus eiusmodi auditoria prae ceteris inficiuntur«.

5. »Quod si vitiis haud vacat argumenti delectus, alia, eaque graviora etiam, querenda occurrunt, si animum quis referat ad orationis speciem ac tormam. Quae, prout egregie edisserit Aquinas, ut reapse sit lux mundi, tria debet habere praedicator verbi divini: primum est stabilitas, ut non deviet a veritate; secundum est claritas, ut non doceat cum obscuritate; tertium est utilitas, ut quaerat Dei laudem et non suam[1]). At vero forma hodierna dicendi saepenumero non modo longe abest ab illa evangelica perspicuitate ac simplicitate, quae iisdem deberet esse propria, sed tota posita est in verborum anfractibus atque abditis rebus, quae communem populi captum excedunt. Dolenda sane scr ac prophetae deflenda verbis: Parvuli petierunt panem, et non erat, qui frangeret eis[2]). Sed illud etiam miserius, quod saepe his concionibus deest illa species religionis, afflatus ille christianae pietatis, illa denique vis divina ac Sancti Spiritis virtus interius loquentis et ad bonum pie permoventis animos; qua sane vi ac virtute sacris praeconibus semper essent usurpanda Apostoli verba: Sermo meus et praedicatio mea, non in persuasibilibus humanae sapientiae verbis, sed in ostensione spiritus et virtutis[3]). Iidem contra freti persuasibilibus humanae sapientiae verbis, vix aut ne vix quidem animum ad divina eloquia intendunt et ad Scripturas Sanctas, quae sacrae praedicationi potiores uberioresque recludunt latices, uti diserte docebat nuper Sanctissimus Dominus Leo XIII hisce verbis gravissimis: »Haec propria et singularis Scripturarum virtus, a divino afflatu Spiritus Sancti profecta, ea est, quae oratori sacro auctoritatem addit, apostolicam praebet dicendi libertatem, nervosam victricemque tribuit eloquentiam. Quisque enim divini verbi spiritum et robur eloquendo refert, ille non loquitur in sermone tantum, sed et in virtute, et in Spiritu Sancto, et in plenitudine multa[4]). Quamobrem ii dicendi sunt praepostere improvideque facere, qui ita conciones de religione habent et praecepta divina enunciant, nihil ut fere afferant nisi humanae scientiae et prudentiae verba, suis magis argumentis quam divinis innixi. Istorum scilicet orationem, quantumvis nitentem luminibus, languescere et frigere necesse est, utpote quae igne careat sermonis Dei, eamdemque longe abesse ab illa, qua divinus sermo pollet virtute: Vivus est enim sermo Dei, et efficax, et penetrabilior omni gladio ancipiti et

[1]) Loc. cit.
[2]) Thren. IV, 4.
[3]) I Cor. II, 4.
[4]) Thess. I, 5.

pertingens usque ad divisionem animae ac spiritus[1]). Quamquam hoc etiam prudentioribus assentiendum est, inesse in sacris Litteris mire variam et uberem magnisque dignam rebus eloquentiam; id quod Augustinus pervidit diserteque arguit[2]), atque res ipsa confirmat praestantissimorum in oratoribus sacris, qui nomen suum assiduae Bibliorum consuetudini piaeque meditationi se praecipue debere, grati Deo, affirmarunt«[3]).

»En igitur eloquentiae sacrae fons facile princeps: Biblia. Sed qui ad nova exempla componuntur praecones, dicendi copiam non e fonte hauriunt aquae vivae, sed abusu haud sane ferendo, se ad humanae sapientiae cisternas dissipatas convertunt, et seposita doctrinâ divinitus inspirata, vel Ecclesiae Patrum et Conciliorum, toti sunt in profanorum recentiorumque atque adeo viventium scriptorum nominibus sententiisque proferendis; quae sane sententiae saepe interpretationibus ansam praebent aut ambiguis aut valde periculosis.— »Alterum offensionis caput iniiciunt, qui ita de rebus religionis disserunt, quasi omnia caducae huius vitae emolumentis commodisque metiantur, futurae ac sempiternae pene obliti; qui fructus quidem a christiana religione illatos hominum societati praeclare persequuntur, officia vero ab iisdem servanda dissimulant; Christi Servatoris unam efferunt caritatem, iustitiam silent. Inde istius praedicationis exiguus fructus, qua audita profanus homo persuasionem secumfert, etiam non mutatis moribus se fore christianum, dum dicat: Credo in Christum Iesum[4]). — Verum, quid ipsorum interest fructus colligere? Non id sane propositum habent, sed illud maxime, ut auditorum prurientes auribus iisdem assententur; dumque templa referta videant, vacuos animos remanere patiuntur. Hac nempe de causa mentionem iniiciunt nullam de peccato, de novissimis, alliisque maximi momenti rebus, sed in eo toti sunt, ut verba placentia effundant, tribunicia magis et profana eloquentia quam apostolica et sacra, ut clamores plaususque aucupentur; contra quos ita Hieronymus; Docente in Ecclesia te, non clamor populi, sed gemitus suscitetur; auditorum lacrimae laudes tuae sint[5]). Quo fit, ut istorum conciones, quum in sacris aedibus tum extra, scenicum quendam apparatum exhibeant, omnemque speciem sanctitatis et efficaciam adimant. Hinc ab auribus populi et plurium etiam e clero migravit voluptas omnis, quae a divino verbo hauritur; hinc bonis omnibus iniectae offensiones; hinc vel admodum exiguus, vel plane nullus aberrantium profectus, qui, etiamsi interdum concurrant audituri verba placentia, prasertim si magnificis illis illecti centies resonantibus humanitatis adscensum, patriam, scientiam recentius invectam, postquam dicendi peritum effuso prosequuti sunt plausu, templo iidem, qui antea, discedunt, haud eorum absimiles, qui mirabantur sed non convertebantur«[6]).

---

[1]) Hebr. IV, 12.
[2]) De Doctr. christ. IV, 6, 7.
[3]) Litt. encycl. de Studiis Script. Sacr. XVIII nov. MDCCCXCIII.
[4]) Card. Bausa, Archiep. Florentin., ad iuniorem clerum, 1892.
[5]) Ad Nepotian.
[6]) Ex Aug. in Matth. XIX, 25.

»Volens igitur haec Sacra Congregatio, ex mandato Sanctissimi Domini Nostri, tot ac tam improbandos abusus cohibere, Episcopos omnes et eos, qui religiosis Familiis institutisve ecclesiasticis praesunt tamquam supremi moderatores, compellat, ut apostolico pectore sese iisdem opponant omnique studio exstirpandos curent. Memores igitur eorum, quae a SS. Concilio Tridentino praescripta sunt[1]) — Viros idoneos ad huiusmodi praedicationis officium assumere tenentur, — in hoc negotio perquam diligenter cauteque se gerant. Si de sacerdotibus agatur suae dioecesis, impense caveant Ordinarii, ne unquam iidem ad id muneris admittantur, quin prius de vita et scientia et moribus probati fuerint[2]), hoc est nisi facto periculo aut alia opportuna ratione illos idoneos esse constiterit. Si vero de sacerdotibus res sit alienae dioecesis, neminem suggestum adscendere sinant, idque solemnioribus praesertim diebus, nisi prius ex testimonio scripto proprii Ordinarii vel religiosi Antistitis constiterit eosdem bonis moribus esse praeditos eique muneri pares. Moderatores vero sui cuiusque Ordinis, Societatis vel Congregationis religiosae neminem prorsus ex propriae disciplinae alumnis obire sinant concionatoris munus, eoqne minus litterarum testimonio commendent locorum Ordinariis, nisi eiusdem perspectam habeant et morum probitatem et facultatem concionandi, uti decet. Si quem vero commendatum sibi litteris oratorem exceperint ac subinde experti cognoverint, eum in concionando a normis praesentium Litterarum discedere, cito in obsequium adigant. Quod si non audierit, a suggestu prohibeant, iis etiam, si opus fuerit, adhibitis canonicis poenis, quas res videatur postulare«.

Haec praescribenda censuimus aut recolenda, mandantes, ut religiose observentur, gravitate permoti succrescentis in dies mali, cui serius occurri non potest sine summo periculo. Neque enim iam res est, quemadmodum ab initio, cum disputatoribus prodeuntibus in vestimentis ovium, sed cum apertis infensisque inimicis, iisque domesticis, qui facto foedere cum Ecclesiae capitalibus hostibus, propositam habent fidei eversionem. Sunt hi nempe, quorum audacia adversus deductam caelo sapientiam quotidie consurgit, cuius corrigendae sibi ius arrogant, quasi esset corrupta; renovandae, quasi esset senio confecta; augendae aptandaeque saeculi placitis, progressionibus, commodis, quasi eadem non levitati paucorum, sed bono societatis esset adversa.

Hisce ausibus contra evangelicam doctrinam et eclesiasticam traditionem nunquam satis opponetur vigilantiae aut severitatis nimium ab iis, quibus commissa est sacri huius depositi custodia fidelis.

Quae igitur monita et salutaria mandata Motu hoc proprio ac certa scientia ediximus, ab universis catholici orbis quum Ordinariis tum etiam regularium Ordinum institutorumque ecclesiasticorum supremis Magistris religiosissime servanda, rata et firma consistere auctoritate Nostra volumus et iubemus, contrariis quibuslibet non obstantibus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die I mensis Septembris, anno MDCCCCX, Pontificatus Nostri octavo.

*Pius PP. X.*

---

[1]) Sess. V. c. 2. De reform.

[2]) Conc. Trid., Sess. V. c. 2. De reform.

# SACRA CONGREGATIO CONSISTORIALIS.

## DECLARATIONES CIRCA MOTUM PROPRIUM »SACRORUM ANTISTITUM«.

Propositis ad hanc Sacram Congregationem, quae sequuntur, dubiis circa Motum proprium Sacrorum Antistitum, datum die prima mensis huius:

I. An praeceptum, quod nemo theologiae laurea sit donandus, nisi prius in philosophicis disciplinis lauream obtinuerit, vel saltem de curriculo in philosophia scholastica absoluto certum praebuerit testimonium, stricte sit observandum?

II. An praescriptio Consilium vigilantiae altero quoque mense congregandi sit item stricte intelligenda?

III. An tamen ii, qui Consilium vigilantiae constituunt, si longe distent a civitate episcopali et legitime impediti sint ab interveniendo, possint, adducta causa impedimenti, scripto transmittere relationem suam?

IV. An prohibitio alumnis in seminariis et ecclesiasticis collegiis facta legendi diaria quaevis et commentaria, quamtumvis optima, etiam ad iuvenes regulares in monasteriis et in congregationibus studiis operam dantes extendatur?

V. An quotannis doctores in seminariis teneantur textum, quem sibi quisque in docendo proposuerit, vel tractandas quaestiones, sive theses, Episcopis exhibere, et ineunte anno iusiurandum dare?

VI. An idem quotannis praestare debeant suis moderatoribus doctores seu lectores in ordinibus religiosis ante auspicandas praelectiones?

VII. An ad iusiurandum praestandum teneantur confessarii et sacri concionatores iamdudum adprobati, et parochi, beneficiarii atque canonici in possessione beneficii, nec non officiales omnes in curiis episcopalibus et romanis congregationibus vel tribunalibus, religiosarumque familiarum et congregationum moderatores, qui in praesenti sunt in officio?

VIII. An in casibus particularibus, data iusta causa, Episcopi et Moderatores ordinum et congregationum religiosarum delegare possint ad recipiendum iuramentum sacerdotem aliquem sive saecularem sive regularem in aliqua dignitate vel officio constitutum?

IX. An ad Sanctum Officium sint deferendi non solum, qui iusiurandum violaverint, sed etiam qui iurisiurandi formulam subscribere renuerint?

X. An Episcopi et Moderatores regularium possint commendationis litteras absque nota concedere suis subditis, qui alicubi a praedicatione fuerint prohibiti?

XI. An invitari possint sacri oratores, qui in aliquo loco ab Episcopis fuerint improbati?

SSmmus Dominus Noster in audientia die 24. huius mensis Emmo Cardinali Secretario Sacrae Congregationis Consistorialis concessa respondendum mandavit:

Ad I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII et IX affirmative; — ad X et XI negative.

Iussit porro omnes vocatos iuriiurando obligari infra diem 31 decembris huius anni.

Quoad VII vero dubium SSmmus benigne indulsit, ut in locis a residentia Episcopi dissitis parochi, confessaii et doctores formulam iurisiurandi ad eosdem missam

et praecognitam vel una simul cum vicariis foraneis vel etiam quisque singillatim proprio nomine signent, itemque beneficiarii in collegiatis ecclesiis, nec non religiosi in conventibus cum eorumdem Superioribus.

Datum Romae, ex aedibus Sacrae Congregationis Consistorialis, die 25 septembris 1910.

C. CARD. DE LAI, *Secretarius.*

*(L. S.)* Scipio Tecchi, *Adsessor.*

# Kongregacya X. X. Dziekanów

odbędzie się w roku bieżącym, w pałacu biskupim, dnia 24. listopada o godzinie 10. przed południem.

O tem zawiadamiając, zapraszamy niniejszem P. T. X. X. Dziekanów do wzięcia w niej udziału.

# SPRAWOZDANIE

## KURATORYI BURSY ŚW. KAZIMIERZA W TARNOWIE

### za czas od 1. lipca 1909 r. do 30. czerwca 1910.

**Skład Kuratoryi Bursy:**

X. Władysław Chendyński, kanonik katedralny — prezes. Jan Jaglarz, dyrektor c. k. gimn. I. — zastępca prezesa. Członkowie: Delegat Wydz. kraj.: Dr. Bronisław Gałecki, adwokat krajowy. Delegat miasta Tarnowa: Witold Rogoyski. Karol Albrecht, dyrektor szkoły wydz. męskiej. Antoni Wójcicki, obywatel. Dyrektor Bursy: X. Dr. Jan Wiślicki, katecheta gimn. II.

**Kronika zakładu:**

Na rok szkolny 1909/10 przyjęto do zakładu 81 uczniów gimnazyalnych; w ciągu roku odeszło 29, a na ich miejsce przyjęto nowych 22; z końcem roku szkolnego pozostawało tedy w zakładzie 74 wychowanków. Z tych uczęszczało do kl. I. 23; do kl. II. 7; do kl. III. 16; do kl. IV. 10; do kl. V. 13; do kl. VI. 4; do kl. VII. 1. Wynik klasyfikacyi z II. półrocza wykazał: chlubnie uzdolnionych 19; uzdolnionych 54; nieuzdolnionych 1.

**Przychód:**

A) W naturaliach: Zarząd dóbr JO. ks. Sanguszki 3 sągi drzewa sosnowego, X. Rektor Dr. Dutkiewicz 13 kilogramów ryb morskich.

B) W gotówce: X. N. N. 50 kor., N. N. 1 kor., X. Radoniewicz 40 kor., X. L. Kozak 20 k., X. J. Rogoziński 3 kor., X. Górnik 4 kor., Rzezawa 10 kor.. Hr. Z. Tarnowska 5 kor., X. Rosiek 12 kor. 50 hal., X. B. Wolski 10 kor., X. Pragłowski 10 kor., Mikluszowice 10 kor., X. Jan Dulian 14 kor. 80 hal., X. Szczygieł 10 kor., Tarnów 4 kor., N. N. 1 kor., Subwencya Rady powiatowej tarnowskiej za utrzymanie 2 uczniów 500 kor.; Subwencya Wysokiego Wydziału krajowego 650 kor., X. L. Kozak 20 kor., X. Warchałowski 20 kor., Szczyrzyc 10 kor., X. Prał. Lipiński 20 kor., X. Zaczek 10 kor., X. Dr. Górka 20 kor., X. N. N. 20 kor., X. Rogoziński 2 kor., X. Halak 10 kor., Subwencya Magistratu tarnowskiego 200 kor., X. M. Zapała 30 kor., X. Bombicki 6 kor., X. Markiewicz 40 kor., X. Piekarzewski 6 kor„ X. Pabijan 4 kor., X. Chrząszcz 5 kor., X. Czerski 10 kor., X. Działo 20 kor., X. Grębosz 10 kor., X. Piś 5 kor., X. Kuźniarowicz 6 kor., X. Dr. Rektor Dutkiewicz 20 kor., Czchów 5 kor., X. Dr. Górka 14 kor., X. Pilch J. 30 kor., X. Harbut 10 kor., X. Kocańda 10 kor., X. J. Wcisło 10 kor., X. X. Jezuici z Nowego Sącza 8 kor., Wojakowa 10 kor., X. Szymanek 5 kor., X. Sołtys 12 kor., p. Jeleń 25 kor., X X. Filipini 100 kor., X. Młyniec 20 kor., X. Szewczyk 5 kor., X. Rutkowski 10 kor., N. N. 1 kor., X. Żabecki 3 kor., X. Rozwadowski 5 kor., X. Pabis 5 kor., X. Wiejaczka 4 kor., X. Rogoziewicz 2 kor., X. Warzewski 2 kor., X Gajewski 2 kor., X. Padykuła 2 kor., X. Prokopek 2 kor., X. Potoczek 4 kor., Łukowica 5 kor., Kamienica 10 kor., N. N. 300 kor., X. Odziomek 10 kor., X. Dr. Górka 10 kor., X. Rajczak 8 kor., Jurków 2 kor., X. Łączewski 10 kor., Łukowica 1 kor., Królówka 20 kor., Brzesko 20 kor., Tow. zaliczkowe tarnowskie 50 kor., X. Albin 23 kor., X. Radoniewicz 40 kor., Hr. Sumińska z Uszwi 6 kor., Stary Sącz 63 kor., Tuchów 35 kor., N. N. 20 k., N. N. 10 kor., Królówka 20 kor., X. Prałat Wilczkiewicz 10 kor., X. Łączewski 20 kor., Okulice 18 kor., X. Heller 10 kor. 50 h., Krynica 20 kor., Tarnów 200 kor., T. Gawroński z Jastrząbki Starej 5 kor., X. Moryl 5 kor., X. Tyczkowski 10 kor., X. Krawczyk 10 kor., N. N. 1 kor., X. Dr. Włoch 30 kor., Jazowsko 33 kor., X. Puskarz 2 kor., Wielogłowy 39 kor. 30 hal., Aniela Gawrońska 5 kor., Tymbark 14 kor., Siemiechów 2 kor., Czarny potok 20 kor., X. Rogoziński 5 kor., Szczurowa 10 kor., Wilkowisko 9 kor., Okocim 23 kor., Kolbuszowa 50 kor., X. Sulma 30 kor., Bolesław 160 kor., X. Konieczny 25 kor., Jadowniki 20 kor., Tymowa 19 kor., Muszyna 20 kor., Złota 4 kor. 5 hal., Rzezawa 10 kor., X. Kubas 5 kor., X. Kaliciński 5 kor., X. Rogoziński 8 kor., Tropie 40 kor., Lubcza 12 kor., X. Miętus Z. 20 kor., Korzenna 30 kor., X. Biskup Dr. Leon Wałęga dla jednego ucznia 100 kor., JO. księżna Sanguszkowa dla dwóch uczniów 140 kor., Towarzystwo Pań św. Wincentego á Paulo za jednego ucznia 120 kor. Za sprzedaną trzodę chlewną 370 kor. Wstępne od uczniów 392 kor. Opłata od uczniów 14532 kor. Pozostałość z r. poprzedniego 20 kor. 15 hal. **Razem 18058 kor.**

**Rozchód 17669 kor. 29 hal.**

**Pozostaje** na następny rok administracyjny **388 kor. 71 hal.**

**Majątek zakładu:**

Realność pod l. 279. Inwentarz domowy. Renta papierowa z 1. sierpnią 1868, Nr. 50414 na 200 kor. Los austr. z 15. marca 1860. Ser. 764. Nr. 16. na 100 złr. Karta wkładkowa Towarzystwa zaliczkowego w Tarnowie. Nr. 2185 na 109 kor. 62 hal. i karta wkładkowa tarnowskiej Kasy Oszczędności Nr. 102161 na 110 kor. 24 hal.

**Dług Bursy:**

Tarnowskiej Kasie Oszczędności 3146 kor. 50 hal.

Zamykając to sprawozdanie składa Kuratorya wszystkim P. T. Ofiarodawcom serdeczne podziękowanie, łącząc z niem prośbę o najłaskawszą pomoc i na nowy rok szkolny, a tem gorętszą, że w tym roku czeka ją bardzo znaczny wydatek na instalacye wodociągowe w zakładzie obliczone na 3400 koron.

KURATORYA BURSY ŚW. KAZIMIERZA.

Tarnów, dnia 14. września 1910.

*Ks. Dr. Jan Wiślicki*
*dyrektor Bursy.*

*Ks. Władysław Chendyński*
*prezes.*

Podając do wiadomości przedłożone Nam powyższe sprawozdanie, polecamy i z Naszej strony ofiarności P. T. Kleru dyecezalnego ubogą młodzież Bursy.

*† Leon, Biskup.*

**Piis ad aram precibus commendatur:**

anima p. m. Stanislai Chodacki, parochi in Radgoszcz, qui die 25. Octobris a. c. pie in Domino obdormivit. Societati precum adscriptus.

## *Z KONSYSTORZA BISKUPIEGO.*

***W Tarnowie, dnia 20 września 1910.***

***X. Dr. Władysław Mysor***
*Kanclerz.*

***† LEON***
*Biskup.*

Nakładem Kleru Dyecezyalnego. Z Drukarni Zygmunta Jelenia w Tarnowie.